KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2020/1142,

annettu 29 päivänä heinäkuuta 2020,

Kreikkaan kohdistuvan tiukennetun valvonnan jatkamisesta

(tiedoksiannettu numerolla C(2020) 5086)

(Ainoastaan kreikankielinen teksti on todistusvoimainen)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien euroalueen jäsenvaltioiden talouden ja julkisen talouden valvonnan tiukentamisesta 21 päivänä toukokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 472/2013 ([1]) ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

1) Euroopan vakausmekanismin rahoitustuki päättyi 21 päivänä elokuuta 2018, minkä jälkeen Kreikkaan sovellettiin tiukennettua valvontaa komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2018/1192 ([2])mukaisesti kuuden kuukauden ajan 21 päivästä elokuuta 2018. Tiukennettua valvontaa on tämän jälkeen jatkettu kolme kertaa ([3]) kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan, viimeksi 21 päivästä helmikuuta 2020.

2) Kreikka on saanut vuodesta 2010 lähtien huomattavan määrän rahoitustukea, minkä johdosta Kreikan velat euroalueen jäsenvaltioille, Euroopan rahoitusvakausvälineelle ja Euroopan vakausmekanismille ovat yhteensä 243 700 miljoonaa euroa. Kreikka sai eurooppalaisilta kumppaneiltaan rahoitustukea edullisin ehdoin, minkä lisäksi velan saattamiseksi kestävämmälle pohjalle toteutettiin useita toimenpiteitä vuonna 2012 ja jälleen vuonna 2017 Euroopan vakausmekanismin avulla. Euroryhmä pääsi 22 päivänä kesäkuuta 2018 poliittiseen yhteisymmärrykseen lisätoimenpiteiden toteuttamisesta velkakestävyyden varmistamiseksi. Joistakin näistä toimenpiteistä, mukaan lukien sellaisten määrien siirto, jotka vastaavat euroalueen kansallisten keskuspankkien hallussa nettorahoitusvaroja koskevan sopimuksen ja arvopaperimarkkinaohjelman puitteissa olevista Kreikan joukkovelkakirjoista saatavia tuloja, voidaan sopia euroryhmässä kahdesti vuodessa. Tämä edellyttää, että tiukennetun valvonnan puitteissa annettujen raporttien perusteella Kreikka noudattaa ohjelman jälkeisiä poliittisia sitoumuksia. Tältä osin euroryhmässä huhtikuussa 2019, joulukuussa 2019 ja kesäkuussa 2020 aikaansaatujen sopimusten jälkeen käynnistettiin politiikkatoimista riippuvien velkatoimenpiteiden ensimmäisten kolmen erän maksaminen.

3) Kreikka on euroryhmässä sitoutunut jatkamaan kaikkia Euroopan vakausmekanismin vakaustukiohjelman, jäljempänä 'ohjelma', mukaisesti hyväksyttyjä keskeisiä uudistuksia, saattamaan ne päätökseen ja turvaamaan ohjelmassa ja sitä edeltävissä ohjelmissa hyväksyttyjen tärkeiden uudistusten tavoitteet. Kreikka on myös sitoutunut toteuttamaan erityistoimia seuraavilla aloilla: finanssipolitiikka ja julkisen talouden rakenne, sosiaalipalvelut, rahoitusvakaus, työ- ja tuotemarkkinat, yksityistäminen ja julkishallinnon uudistaminen. Näillä erityistoimilla, jotka esitetään euroryhmän 22 päivänä kesäkuuta 2018 antaman lausunnon liitteenä, voidaan osaltaan puuttua Kreikan makrotalouden liiallisiin epätasapainoihin sekä talousvaikeuksien todellisiin tai mahdollisiin syihin.

4) Komissio julkaisi 26 päivänä helmikuuta 2020 Kreikkaa koskevan vuoden 2020 maaraportin. ([4]) Komissio päätteli, että Kreikan makrotaloudessa on liiallisia epätasapainoja. ([5]) Vaikka edistystä on havaittavissa useilla aloilla, jäljellä on edelleen merkittäviä heikkouksia ja pitkäaikaisia vaikutuksia, jotka liittyvät suureen julkiseen velkaan, järjestämättömien lainojen suureen määrään pankkien taseissa ja ulkoiseen sektoriin tilanteessa, jossa kasvupotentiaali on edelleen alhainen ja työttömyysaste korkea. Vuoden 2019 lopussa Kreikan julkinen velka oli 176,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, mikä on korkein taso unionissa. Ulkomainen nettovarallisuusasema, joka oli -150,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019, on edelleen erittäin negatiivinen, joskin

([1]) EUVL L 140, 27.5.2013, s. 1.
([2]) EUVL L 211, 22.8.2018, s. 1.
([3]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/338 (EUVL L 60, 28.2.2019, s. 17); komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/1287 (EUVL L 202, 31.7.2019, s. 110) komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2020/280, (EUVL L 59, 28.2.2020, s. 9).
([4]) SWD (2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

siihen sisältyy suuri ulkomainen julkinen velka erittäin edullisin ehdoin. Vaikka vaihtotaseen alijäämä on supistunut huomattavasti viime vuosina, se ei edelleenkään riitä tukemaan erittäin suuren ulkomaisen nettovarallisuusaseman supistamista maltilliselle tasolle tyydyttävällä vauhdilla. Työttömyysaste on jatkanut laskuaan vuoden 2013 huippulukemasta, joka oli 27,8 prosenttia, mutta se oli helmikuussa 2020 yhä 16,1 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömyys (11,9 prosenttia vuoden 2019 neljännellä neljänneksellä) ja nuorisotyöttömyys (35,6 prosenttia helmikuussa 2020) ovat edelleen korkealla tasolla, vaikka ne ovatkin laskeneet huomattavasti kriisin aikaisiin huippulukemiin verrattuna (pitkäaikaistyöttömyys oli korkeimmillaan 19,9 prosenttia vuoden 2014 toisella neljänneksellä ja nuorisotyöttömyys 60,2 prosenttia helmikuussa 2013).

5) Maailman terveysjärjestö julisti 11 päivänä maaliskuuta 2020 covid-19-epidemian virallisesti maailmanlaajuiseksi pandemiaksi. Pandemia on kansalaisten, yhteiskuntien ja talouden kannalta vakava kansanterveysuhka. Se on merkittävä talouden häiriö, jolla on vakavia kielteisiä vaikutuksia Euroopan unionin makrotalouden näkymiin. Kreikka kärsii todennäköisesti pandemiasta erityisen paljon taloutensa alakohtaisen koostumuksen vuoksi. Komission kesän 2020 talousennusteen mukaan Kreikan talous voisi supistua (X prosenttia) vuonna 2020. Tämän jälkeen elpymisen pitäisi tapahtua ripeästi vuonna 2021, mutta kriisistä ei palauduta täydellisesti vuoden aikana. Ennusteeseen liittyy edelleen paljon epävarmuutta. Pandemia johtaa todennäköisesti julkisen velan merkittävään kasvuun ja kumoaa osan aiempina vuosina havaitusta työttömyyden laskusta. Nopea paluu kasvuun on keskeinen tekijä työllisyyden pitkäaikaisen heikkenemisen (hystereesivaikutus) ehkäisemisessä ja kriisin sosioekonomisten vaikutusten rajoittamisessa. Taantuman syvyys heijastaa matkailualan suurta osuutta, koska se kärsii suuresta epävarmuudesta matkustusrajoitusten poistamisen suhteen. Myös merenkulku- ja kuljetussektoreilla edessä on todennäköisesti voimakas laskusuhdanne maailmankaupan supistumisen myötä.

6) Pandemian puhkeamisen jälkeen EU ja sen jäsenvaltiot ovat toteuttaneet ennennäkemättömiä toimenpiteitä ihmishenkien pelastamiseksi ja toimeentulon turvaamiseksi. Kreikka on covid-19-pandemian seurauksena toteuttanut osana unionin koordinoitua lähestymistapaa budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi, pandemian hillitsemiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joihin kriisi on erityisesti vaikuttanut. EU on tukenut kansallisia toimia terveyskriisin lieventämiseksi ja talouskriisin vaikutusten pehmentämiseksi. EU on lisännyt määrärahoja viruksen torjuntaan, ottanut käyttöön vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen, käyttänyt valtiontukisääntöjen täyttä joustavuutta ja ehdottanut uutta SURE-tukivälinettä, jolla lievennetään hätätilanteesta aiheutuvaa työttömyysriskiä ja autetaan näin ihmisiä pysymään työelämässä Euroopan keskuspankin ja Euroopan investointipankin toteuttamien toimien lisäksi EU tarjoaa yli 500 miljardia euroa työntekijöiden ja yritysten tukemiseen. Tätä taustaa vasten komissio ehdotti 27 päivänä toukokuuta 2020 Euroopan parlamentille ja neuvostolle elpymis- ja palautumistukivälineen perustamista, jotta voidaan antaa merkittävää tukea jäsenvaltioiden talouksia vahvistavien uudistusten ja investointien toteuttamiseen.

7) Covid-19-pandemian keskipitkän ja pitkän aikavälin seuraukset riippuvat ratkaisevasti siitä, kuinka nopeasti jäsenvaltioiden taloudet toipuvat kriisistä. Tämä riippuu toimenpiteistä, joita jäsenvaltiot toteuttavat kriisin sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi EU:n tuella. Muiden jäsenvaltioiden tavoin Kreikan olisi voitava hyötyä EU:n elpymispaketista, joka auttaa rahoittamaan keskeisiä uudistuksia ja investointeja, joilla pyritään lisäämään kasvupotentiaalia ja parantamaan talouden häiriönsietokykyä. Näin vältetään maiden välisten erojen kasvu unionissa.

8) Komissio julkaisi kuudennen arviointikertomuksensa ([6]) Kreikkaan sovellettavasta tiukennetusta valvonnasta 20 päivänä toukokuuta 2020. Siinä todetaan, että kun otetaan huomioon koronaviruspandemian aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet, Kreikka on toteuttanut tarvittavat toimet täyttääkseen vaaditut uudistussitoumuksensa. Arvioinnissa otettiin huomioon Kreikan viranomaisten tiivis yhteistyö EU:n toimielinten kanssa ja todettiin, että on tarpeen asettaa etusijalle toimintalinjat, joissa keskitytään hätätoimenpiteiden toteuttamiseen pandemian johdosta. Tätä taustaa vasten kertomuksessa todetaan, että rajoittamistoimenpiteiden sivuvaikutuksena oli, että ne vaikuttivat kielteisesti uudistusten täytäntöönpanokapasiteettiin tarkastelukaudella. Kertomuksessa korostetaan niin ikään, että tulevaisuudessa on ratkaisevan tärkeää ylläpitää uudistusvauhtia ja tarvittaessa kiristää sitä, kun elpyminen on saatu käyntiin.

([6]) European Commission: Enhanced Surveillance Report – Greece, May 2020, Institutional Paper 127, toukokuu 2020.

9) Neuvosto tarkasteli vuoden 2020 kansallista uudistusohjelmaa sekä vuoden 2020 vakausohjelmaa komission vuonna 2020 toteuttaman perusteellisen tarkastelun ja komission arvion huomioon ottaen. Neuvosto otti huomioon tarpeen puuttua pandemiaan ja helpottaa talouden elpymistä ensimmäisenä välttämättömänä askeleena epätasapainojen korjaamiseksi. Se suositteli ([7]), että Kreikka toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi muun muassa parantamalla terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä, toteuttamalla työajan lyhentämisjärjestelyjä ja varmistamalla tuloksellisen aktivointituen kriisin työllisyys- ja sosiaalivaikutusten lieventämiseksi, ottamalla käyttöön toimenpiteitä likviditeetin tarjoamiseksi ja edistämällä julkisia ja yksityisiä investointeja useilla ensisijaisilla investointialoilla, kuten vihreässä siirtymässä ja digitaalisessa muutoksessa. Lisäksi neuvosto kehotti viranomaisia jatkamaan ja täydentämään ohjelman jälkeisten sitoumusten mukaisia uudistuksia talouden kestävän elpymisen käynnistämiseksi, kun covid-19-pandemian vuoksi asetetut rajoitukset asteittain poistuvat.

10) Kreikan pankkisektorista on tullut vakaampi ja häiriönsietokykyisempi Euroopan vakausmekanismin ohjelman päättymisen jälkeen, mutta jäljellä on edelleen vanhoja riskejä ja merkittäviä taustalla olevia haavoittuvuuksia, joita koronavirusepidemian todennäköinen merkittävä kielteinen vaikutus vahvistaa. Pankeilla on riittävästi likviditeettiä, mutta järjestämättömien lainojen määrä oli joulukuussa 2019 edelleen suuri, 68,5 miljardia euroa eli 40,6 prosenttia asiakkaille myönnettyjen lainojen bruttomäärästä. ([8]) Pandemia saattaa pysäyttää järjestämättömien lainojen määrän asteittaisen vähenemisen maaliskuun 2016 huippulukemasta, joka oli 107,2 miljardia euroa, minkä jälkeen määrä supistui syyskuun 2019 loppuun mennessä 71,2 miljardiin euroon. Lisäksi nykyinen talouden häiriö vaikuttaa pankkien järjestämättömien lainojen vähentämisstrategioihin ja järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoihin sekä tällaisten lainojen arvopaperistamista tukevan Hercules-järjestelmän täytäntöönpanoon. Järjestelmään sisältyvät ensimmäiset rahoitustoimet on jo toteutettu onnistuneesti. Kreikan pankkien pääomatilanne on lakisääteisten vaatimusten mukainen, mutta sen valvontavaatimukset ja pääomatarpeet kasvavat, jotta järjestämättömien lainojen velkavivun vähentämisprosessi voidaan rahoittaa keskipitkällä aikavälillä. Pankkien kannattavuus on heikko. Tämän seurauksena Kreikan pankit ovat erityisen alttiita varainhankintakustannusten kasvulle ja omaisuuserien laadun uudelle heikkenemiselle covid-19-pandemian vuoksi. Viranomaiset toteuttavat toimia, joilla tuetaan kriisistä kärsivien yritysten rahoituksen saantia ja täydennetään liikepankkien ja luotonhallinnoijien palveluja. Ne ovat myös sitoutuneet edistämään keskeisiä rahoitusalan uudistuksia ja parantamaan olemassa olevia välineitä järjestämättömien lainojen selvittämiseksi. Nämä toimet ovat tarpeen, jotta voidaan korjata covid-19-pandemian kielteiset vaikutukset käynnissä olevien ja aiempien uudistusaloitteiden toteuttamisvauhtiin. Näillä uudistuksilla, kuten hajanaisen maksukyvyttömyysjärjestelmän uudistamisella, voidaan lieventää kriisin keskipitkän aikavälin vaikutusta yksityisen sektorin velkaantumiseen.

11) Viime vuosina saavutetusta edistyksestä huolimatta Kreikalla on edelleen vastassaan suuria liiketoimintaympäristöön ja oikeuslaitokseen liittyviä haasteita. Viranomaiset jatkavat pyrkimyksiään parantaa talouden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä huolimatta koronaviruspandemian aiheuttamista muuttuvista painopisteistä ja vaikeuksista. Vaikka Kreikka on edistynyt esimerkiksi lyhentämällä yrityksen rekisteröintiin kuluvaa aikaa ja vahvistamalla vähemmistösijoittajien suojaa, se on edelleen paljon jäljessä parhaiten suoriutuneiden maiden rintamasta useilla aloilla (esimerkiksi sopimusten täytäntöönpano, omaisuuden rekisteröinti ja maksukyvyttömyysmenettelyt). Pandemia on toiminut liikkeellepanevana voimana edistettäessä digitaalisen hallinnon ohjelmaa, ja viranomaiset ovat sitoutuneet toteuttamaan täydentäviä toimia yritysten ja kansalaisten hallinnollisen taakan keventämiseksi.

12) Kreikka ei saanut vuoden 2010 jälkeen lainaa rahoitusmarkkinoilta. Heinäkuusta 2017 alkaen se alkoi kuitenkin päästä takaisin rahoitusmarkkinoille laskemalla liikkeeseen valtion joukkovelkakirjoja. Kreikan valtion joukkovelkakirjojen tuotto alkoi hitaasti laskea sen jälkeen, kun EVM-ohjelma saatiin onnistuneesti päätökseen vuonna 2018. Vuonna 2019 Kreikan velkakirjojen tuotto laski merkittävästi. Pandemian alkamisen jälkeen Kreikka on menestyksekkäästi laskenut liikkeeseen sekä valtion velkasitoumuksia että pitkäaikaisia joukkovelkakirjoja, mikä osoittaa, että markkinarahoitusta on jatkuvasti saatavilla. Kreikan lainanoton ehtoihin liittyy kuitenkin edelleen suuri volatiliteetti.

13) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että edellytykset, joiden vuoksi asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 artiklan mukainen tiukennettu valvonta on perusteltua, ovat edelleen voimassa. Varsinkin Kreikan rahoitusvakauteen liittyy yhä riskejä, joilla voi toteutuessaan olla haitallisia heijastusvaikutuksia muihin euroalueen jäsenvaltioihin. Heijastusvaikutukset saattavat myös ilmetä välillisesti eli näkyä sijoittajien luottamuksen heikkenemisenä ja siten muille euroalueen pankeille ja jäsenvaltioille aiheutuvien jälleenrahoituskustannusten kasvuna.

([7]) Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2020, Kreikan vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Kreikan vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto.

([8]) *Lähde*: Kreikan keskuspankki.

14) Näin ollen Kreikan on keskipitkällä aikavälillä jatkettava toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan vaikeuksien todellisiin tai mahdollisiin syihin, ja pantava täytäntöön rakenneuudistuksia, joilla tuetaan vankkaa ja kestävää talouden elpymistä, ottaen huomioon useiden tekijöiden pitkäaikaiset vaikutukset. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa vakava ja pitkittynyt laskusuhdanne kriisin aikana; Kreikan suuri velkataakka; maan rahoitusalaan liittyvät haavoittuvuustekijät; rahoitusalan ja Kreikan julkisen talouden väliset edelleen suhteellisen vahvat kytkökset, jotka perustuvat muun muassa valtion omistuksiin; riski näillä aloilla esiintyvien vakavien jännitteiden leviämisestä euroalueen muihin jäsenvaltioihin sekä euroalueen muiden jäsenvaltioiden altistuminen Kreikan valtionvelkariskille.

15) Jotta voidaan poistaa jäljellä olevat riskit ja valvoa tämän tavoitteen toteuttamiseksi annettujen sitoumusten noudattamista, vaikuttaa tarpeelliselta ja asianmukaiselta jatkaa Kreikkaan kohdistuvaa tiukennettua valvontaa asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

16) Kreikalle tarjottiin 24 päivänä kesäkuuta 2020 lähetetyllä kirjeellä mahdollisuus esittää näkemyksensä komission arvioinnista. Kreikka yhtyi 29 päivänä kesäkuuta 2020 antamassaan vastauksessa suurelta osin komission arvioon maan taloudellisista haasteista, jotka ovat perusteena tiukennetun valvonnan jatkamiselle.

17) Kreikka saa jatkossakin teknistä tukea (Euroopan parlamentin ja neuvoston) asetuksen (EU) 2017/825 ([9]) mukaisesta) rakenneuudistusten tukiohjelmasta ja myöhemmin annettaviin säädöksiin perustuvista välineistä uudistusten suunnittelua ja täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien keskeisten uudistusten jatkaminen ja loppuun saattaminen noudattaen tiukennetun valvonnan puitteissa seurattavia toimintapoliittisia sitoumuksia.

18) Komissio aikoo tehdä tiiviisti yhteistyötä Euroopan vakausmekanismin kanssa sen varhaisvaroitusjärjestelmän puitteissa tiukennetun valvonnan toteuttamiseksi,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2018/1192 käyttöön otettua asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 artiklan 1 kohdan mukaista, Kreikkaa koskevaa tiukennettua valvontaa jatketaan vielä kuuden kuukauden ajan 21 päivästä elokuuta 2020.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.

Tehty Brysselissä 29 päivänä heinäkuuta 2020.

Komission puolesta
Paolo GENTILONI
Komission jäsen

([9]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/825, annettu 17 päivänä toukokuuta 2017, rakenneuudistusten tukiohjelman perustamisesta kaudeksi 2017–2020 ja asetusten (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 1305/2013 muuttamisesta (EUVL L 129, 19.5.2017, s. 1).